

Špela Barlič

Lore

Nemčija, leto nič

Imaginativna, inovativna, sodobna
 filmska kolesa s izjemnimi oblikovnimi
 rešitvami

Pred devetimi leti je celovečerni prvenec avstralske režiserke Cate Shortland *Popolni preobrat* (Somersault, 2004), poetičen, zasnanjan portret dekleta na pragu odraslosti, pobral vrsto domačih in tujih nagrad, med drugim tudi našega vodomca. Po dolgem premoru se je letos vrnila s svojim drugim filmom *Lore* (2012), adaptacijo ene izmed treh zgodb iz knjige *The Dark Room* avtorice Rachel Seiffert, in si tokrat na LIFFu priborila nagrado občinstva.

Lore v marsičem spominja na *Popolni preobrat*. Fokus je ponovno na odrasčajočem dekletu, ki se prezgodaj znajde v okolju, ki mu še ni doraslo. Tokrat je zgodba še bistveno bolj zapletena, saj se na intimno najstniško dramo nacepi še družbeno-zgodovinska drama padca nacistične ideologije in prakse. Na temo dediščine nacizma smo sicer videli že ničkoliko filmov, toda *Lore* zavzame precej inovativno pripovedno perspektivo. Zgodbo pripoveduje z gledišča otrok nemškega nacističnega oficirja in gledalca tako postavi v neugodno pozicijo simpatiziranja z likom, ki je zrasel v družini vojnih zločincev in sredi največjih humanitarnih grozot živel privilegirano življenje.

Film je postavljen v čas tik po kapitulaciji Nemčije. Pet otrok iz premožne družine čez noč ostane brez staršev. Najstarejša med njimi, Lore, je primorana prevzeti vlogo skrbnice in odvesti svoje sorojence na sever dežele, k babici, ki naj bi poslej skrbela zanje. Na poti po razrvani domovini naleti

na vrsto prizorov, ki počasi načenjajo njen pogled na svet.

Kot v *Popolnem preobratu* se Shortlandova tudi tu zanaša na intimnost, okretnost in spontanost kamere iz roke, le da tokrat še bolj na gosto niza plitko izostrene, ekspresivne bližnje plane, v katere izrezuje Lorin obraz, da bi njeno doživljanje do gledalca pripeljala na čim bolj otipljiv način. Zgodba je skoraj v celoti povedana z Lorine (omejene) perspektive, tako da lahko gledalec skozi sledenje njenemu pogledu ves čas spremlja njen razvojni lok.

Lore tako postane popolna poosebitev povojne Nemčije – dežele, ki je verjela, da ima vse, a je vse to v trenutku izgubila, ob tem pa se je morala soočiti še z dejstvom, da njena identiteta sloni na norih zablodah in truplih nedolžnih. **NEMČIJA, SKOZI KATERO SE PREBUJA LORE, JE TAKŠNA KOT ONA SAMA: ZMEDENA, NIHAJOČA MED ZANIKANJEM IN SPOZNAVANJEM KRIVDE, MATERIALNO IN MORALNO OPUSTOŠENA, OHROMLJENA S TEŽKO KRIZO IDENTITETE. NEMČIJA NA TOČKI NIČ.** Zato Shortlandova fabulo vodi sicer umirjeno, a tudi raztrgano, z begajočo pozornostjo in omejenim zornim kotom.

Ključne informacije dozira zelo špartansko. Tu in tam dobimo kakšen geografski namig, s pomočjo katerega lahko približno lociramo traso, ki si jo skozi gozd utirajo otroci; sem in tja se zgodi kakšno bežno srečanje, včasih z živimi in včasih z mrtvimi ljudmi, ki osvetli

tako psihološke dileme protagonistov kot materialno in duhovno stanje dežele, ki je bila čez noč premagana, opustošena in oropana vsakršne identitete; o tem, kaj se je zgodilo z Lorinimi starši, kolikšen je delež njihove krivde in kakšen zgodovinski dolg so obesili za vrat potomcem, lahko sklepamo le iz drobnih namigov. Edino, kar zares dobro vidimo, je Lore – njen pogled, njena kljubovalna drža, ambivalentna občutja, ki se rišejo na njenem telesu.

Seveda pa Lore ni le metafora Nemčije na robu živčnega zloma. Če odvzamemo družbeni kontekst, dobimo klasično zgodbo o odrasčanju. Cate Shortland pri tem ne pozabi niti na ključno sestavino takih zgodb – na prebujajočo se seksualnost. V *Popolnem preobratu* je bil z njo prepojen ves film, v *Lore*, ki je s svojo zgodovinsko umeščenostjo in njenimi implikacijami bistveno kompleksnejši film, pa je ta seksualni moment le še eno od etičnih in psiholoških žarišč filma. Preživeli taboriščnik Thomas v *Lore*, ki je bila vzgojena v sovraštvu do Judov, vzbuja po eni strani odpor in po drugi strast – in ker je Lorina izkušnja predvsem izkušnja opustošenja in razočaranja, je tudi seksualnost pomešana z grozo, smrtjo in grobstvo.

Cate Shortland je najmočnejša prav v posredovanju množice konfliktnih občutij skozi čutno, sugestivno in do kraja estetizirano podobenje. V *Lore* se groza neprestano meša z lepoto. Kadar pogled kamere ni zaposlen z Lorinim obrazom, se enkrat fokusira na gozdno cvetlico in drugič na črve, ki gomazijo iz razpadajočih trupel. Kot da med enim in drugim prizorom ne bi bilo nobene vrednostne ali estetske razlike.